

Іван Марчук – художник сьогодення, сучасний митець-філософ, який вичерпує натхнення із буденних речей, засновник нового, власного, неповторного стилю, а також недооцінений геній. Людина, що чіпляє своєю творчістю важливі теми, розкриваючи їх потаємний сенс; невимушено, тендітно показує свій внутрішній світ, «запрошуючи» усіх охочих; не очікує визнання людьми, зберігаючи кожную частинку своєї душі в картинах, що «не продаються». [2, с. 384] [6]

-
1. Бабенкова О. Єдиний українець зі списку «100 геніїв сучасності»: найцікавіше з життя Івана Марчука. *24 канал. 12 травня 2021* // <https://24tv.ua/ivanovi-marchuku-85-shho-vidomo-pro-ukrayinskogo-povini->
 2. Герасимюк М. Іван Марчук як особистість та художник. *Кур'єр Кривбасу. 2010. № 9/10. С. 383 - 388.*
 3. Іван Марчук: геніальний художник, що не продає своїх картин. *24 канал. 17 липня 2012* // https://24tv.ua/ivan_marchuk_genialniy_hudozhnik_shho_ne_prodaye_svoyih_kartin_n236357
 4. Іван Марчук: «Я - вічний мандрівник, прикутий до мольберта»: методичні рекомендації до 80-річчя Івана Марчука (1936) / уклад.: С. Довгань, Л. Радібаба, І. Грицишин. Тернопіль: Кутор, 2016. 49 с.
 5. Річ і Людина в «суспільстві споживання» (філософія візуальних образів Івана Марчука). *24 канал. 27 жовтня 2020* // <https://www.oblradack.gov.ua/>
 6. Чирва А. У його картинах образ сучасного світу. *Урядовий кур'єр. 2007. № 30. С. 7.*

ЧАРІВНИХ МЕЛОДІЙ ТВОРЕЦЬ

Панченко М.

Виповнилася 95-а річниця від дня народження композитора Віталія Дмитровича Кирейка (1926 – 2016 рр.), постать якого добре відома не тільки на Батьківщині, а й за її межами, стала визначним явищем в історії української музики. Він – митець, новатор жанрів, той, хто вперше в Україні написав Подвійний концерт для скрипки й віолончелі з оркестром, лауреат

премій імені І. Нечуя-Левицького та імені М. Лисенка, заслужений діяч мистецтв Української РСР, народний артист УРСР.

З дитинства В. Кирейко мав можливість почути хорові твори М. Леонтовича, М. Лисенка та інших композиторів, а також українські народні пісні у виконанні місцевих співців. Фольклорні твори стали важливим чинником формування світогляду та музичного стилю майбутнього композитора. [3] Першим слухачем та виконавцем його творів стала молодша сестра, яка була водночас і шанувальницею й критиком творця. Знайомство Віталія Кирейка з музикою П. Чайковського стало одним із найсильніших вражень його ранніх років. Отримавши ноти балету «Лебедине озеро» для скрипки та фортепіано, він, не гаючи ні дня, сів за вивчення всієї партії скрипки. Поступово його музичний світ багатшав і наповнювався новими всесвітньо відомими постатями. З романсами М. Глінки та П. Чайковського юнак ознайомився завдяки музичній бібліотеці друга сім'ї Кирейків. [2] Музика перетворила його життя на казку й диво, стала для нього повітрям, вона його заряджала, окрилювала, надихала на написання власних творів.

Композитору довелося труднощі соціально-історичних змін 1920 – 1930 років, війну, тяжкі післявоєнні роки відновлення. Він був справжнім патріотом свого краю, виступав за збереження рідної мови, традицій та духовної культури нації.

Суттєвим впливом на формування митця стали концерти Українського народного хору під керівництвом Г. Верьовки, які посилили професійну цікавість до етносу. [3, с. 45] Уже на початку професійної діяльності критики відмітили в творах Віталія Кирейка його професійний «почерк»: опора на фольклор та українську народну пісню. [2]

Творче надбання композитора містить найрізноманітніші теми та майже всі музичні жанри, малі та великі музичні форми. Насиченість та різноманітність творчого доробку надзвичайно багата. Музичні композиції створені на основі української літературної класики: перша в Україні комічна

опера «Вернісаж на ярмарку» за повістю Григорія Квітки-Основ'яненка «Салдацький патрет», одноактний балет «Відьма» за поемою Тараса Шевченка, драматичний балет у двох актах «Оргія» за драмою Лесі Українки та багато інших. [2]

Найбільш значущою подією в творчому житті В. Кирейка стала його перша опера «Лісова Пісня» за драмою-феєрією Лесі Українки, яка стала новаторським твором в історії української музики. [4] Завдяки їй ім'я Віталія Кирейка стало не тільки популярним в Україні, а й відомим за її межами. Опера поєднувала в собі багату народну творчість та українське класичне мистецтво.

Не менш вагомою в творчості композитора була опера-драма «У неділю рано зілля копала» за трагічною повістю Ольги Кобилянської, що написана на основі народної пісні «Ой, не ходи, Грицю». [4] Композиція просякнута важкими моментами гуцульського життя початку ХХ століття, людськими почуттями, емоціями та стражданнями.

Опера-феєрія «Марко в пеклі» навінула В. Кирейка до гротеску та сатири. Для неї характерні свіжість гармонійно-оркестрового колориту, оригінальна хорова експресія, гострі портретні замальовки, майстерне зображення сатиричного у сюжеті п'єси Івана Кочерги. Незважаючи на новаторство даного жанру, вона ніколи не була представлена на українській театральній сцені. [4]

Захоплення композитора театральним мистецтвом стало поштовхом до написання музики балету «Тіні забутих предків» за соціально-побутовою повістю Михайла Коцюбинського. [4] Використовуючи гуцульський фольклор в інтерпретації образів з першоджерел, він відтворює складні життєві переживання персонажів. Особливою ознакою балету стало виразне симфонічне зростання головних музичних образів. Обрані композитором сюжети для музично-сценічних композицій, поєднуються спільною думкою протиборства головного героя за справедливість, свободу і благородне життя.

Творчість митця була відзначена великою кількістю премій та нагород, їй присвячені музикознавчі та публіцистичні праці. У збірці «Творець чарівних мелодій» [3. с. 46] висвітлені особливості неповторного почерку композитора як неокласика з нотками романтики та українського фольклору. Як зазначила музикознавець Марія Загайкевич, Віталій Кирейко «зумів збагатити надбання національної композиторської школи, покликаної ввійти в європейську культуру зі своїм власним, самобутнім і неповторним голосом». [1]

-
1. Загайкевич М. Митець і доба. *Культура і життя*. 1997. 5 лютого.
 2. Шевченко О. Кирейко Віталій Дмитрович. *Дніпро Культура*. // https://www.dnipro.lib.dp.ua/Vitaliy_Dmytrovych_Kyreyko
 3. Шестеренко І. Вічно жива музика Віталія Кирейка. *Музика*. 2017. № 1. С. 44 - 47.
 4. Шестеренко І. Світлій пам'яті Віталія Кирейка. *Музика*. 2016. 25 грудня// <http://mus.art.co.ua/svitlij-pam-yati-vitaliya-kyrejka/>

КРАЄЗНАВЧА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЕЛЕМЕНТ БАТЬКІВЩИНОЗНАВСТВА

Бобир А.

Формування національної свідомості сучасної молоді, прищеплення любові, гордості до української культури, спадщини українського народу, нації, Батьківщини, є невід'ємною складовою розвитку української державності. Формування народознавчої компетентності студентів неможливе без ознайомлення з народознавчими традиціями, звичаями, обрядами українського народу. Важливим аспектом підготовки здобувачів вищої освіти є формування народознавчої компетентності в процесі організації краєзнавчої роботи у закладах вищої освіти в загальному аспекті Батьківщинознавства.